

КЕН ФОЛЕТ

МЪЖЪТ ОТ
САНКТ
ПЕТЕРБУРГ

Артлайн Студиос
София, 2015

KEN FOLLETT
THE MAN FROM ST. PETERSBURG

copyright © Ken Follett, 1982

All rights reserved.

Тази творба е художествено произведение. Описаните имена, персонажи, места и случки са продукт на въображението на автора, а в случай, че съществуват реално, са използвани художествено. Всички изказвания, случки, описания, информация и материали от всякакъв друг вид, съдържащи се в произведението, са само и единствено с цел забавление и не трябва да се разчита на тяхната точност, нито да бъдат правени опити да бъдат възпроизведени, тъй като това може да доведе до наранявания.

Всички права запазени.

Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

КЕН ФОЛЕТ
МЪЖЪТ ОТ САНКТ ПЕТЕРБУРГ
Артлайн Студиос 2015
Всички права запазени.
Автор: Кен Фолет
Превод: © 2015 Боряна Даракчиева
Редактор: Грета Петрова
Корица: Георги Мерамджиев
Предпечат и печат: Артлайн Студиос
Издател: Артлайн Студиос
България, София 1618
кв. Павлово, ул. „Кота 1050“ №21
тел: +359 2 411 00 02
www.artline-comics.net
artline@artline-comics.net
facebook.com/ArtlineStudios.LTD
ISBN 978-619-193-038-8

„Човек не може да обича човечеството. Човек може да обича само хора.“

Греъм Грийн

ПЪРВА ГЛАВА

Беше ленив неделен следобед – точно такива следобеди обичаше Уолдън. Той стоеше до отворения прозорец и гледаше към парка. Обширната морава беше осяяна със стари дървета: шотландски бор, два могъщи дъба, няколко кестена и върба, която приличаше на глава с момичешки къдри. Слънцето беше високо и дърветата хвърляха тъмни, прохладни сенки. Птиците се бяха умълчали, но от цъфналото пълзящо растение до прозореца долиташе доволното жужене на пчелите. Къщата тънеше в тишина. Повечето слуги бяха в следобедна почивка. Днес единствените гости бяха брат му Джордж, съпругата му Клариса и техните деца. Джордж бе излязъл на разходка, Клариса си легна, а децата не се виждаха никъде. Уолдън се чувстваше добре: в църквата беше с редингот, разбира се, а след час-два щеше да сложи бяла папийонка и фрак за вечеря, но междувременно му беше много удобно с костюма от туид и ризата с мека яка. „Ако Лидия посвири на пиано довечера, това ще е един съвършен ден“, помисли си той.

Обърна се към жена си:

– Ще посвириш ли след вечеря?

Тя се усмихна.

– Щом искаш.

Уолдън чу шум и пак се извърна към прозореца. В края на алеята, на около четиристотин метра от къщата, се появи кола. Уолдън

усети леко раздразнение, като болката, която го жилеше в десния крак, преди времето да се развали. „Защо един автомобил трябва да ме дразни?“, помисли си. Нямаше нищо против автомобилите – той самият притежаваше ланчестър и редовно пътуваше с него до Лондон, – но през лятото те бяха ужасно недоразумение в селото, защото вдигаха облаци прах, когато профучаваха по черния път. Уолдън възнамеряваше да покрие с чакъл около двеста метра от пътя. Обикновено не би се колебал, но пътищата не бяха негова отговорност от 1909 г., когато Лойд Джордж основа Службата за пътищата. И сега осъзна, че точно това е източникът на раздразнението му. Колко типично за управлението на либералите: вземаха пари от него, за да направят с тях онова, което той и бездруго щеше да направи, а после не го правеха. „Сигурно накрая сам ще асфалтирам пътя“, помисли си Уолдън; просто се въбесяваше, че трябва да плаща два пъти за едно и също нещо.

Колата зави на чакъла пред къщата и спря шумно и с друсане пред южната врата. Изгорелите газове се понесоха към прозореца и Уолдън задържа дъха си. Шофьорът – с шлем, очила и кожено яке – отвори вратата на пътника. От колата слезе нисък мъж с черно палто и черна филцова шапка. Уолдън го позна веднага и сърцето му се сви: със спокойния летен следобед беше свършено.

– Уинстън Чърчил – каза той.

– Колко смуцаващо – отвърна Лидия.

Уолдън не успяваше да се отърве от този човек. В четвъртък беше получил бележка от него и не ѝ обърна внимание. В петък Чърчил се обади в лондонския му дом и му бе казано, че графът не е у дома. Сега идваше чак в Норфолк в неделя. Но отново щяха да го отпратят. Нима си мислеше, че упоритостта му е особено впечатляваща?

Не обичаше да е груб с хората, но Чърчил си го заслужаваше. Либералното правителство, в което той беше министър, бе предприело злостна атака срещу самите основи на английското общество – наложи данъци на недвижимото имущество, подкопаваше Камарата на лордовете, искаше да отстъпи Ирландия на католиците, кастрираше Кралския флот и се поддаваше на изнудването на профсъюзите и проклетите социалисти. Уолдън и приятелите

му не възнамеряваха да си стиснат ръцете с подобни хора.

Вратата се отвори и Причард влезе в стаята. Той беше висок лондончанин с пригладена с брилянтин черна коса и излъчваше доста фалшиво достолепие. Като момче беше избягал от дома си и с кораб бе стигнал до Източна Африка. По онова време Уолдън беше на сафари там и го нае да наглежда местните носачи. Оттогава бяха заедно. Сега Причард беше техният иконом, местеше се с тях от къща на къща и бе негов приятел, доколкото един слуга може да ти е приятел.

– Първият лорд на Адмиралтейството, милорд – обяви Причард.

– Не съм си у дома – отвърна Уолдън.

Причард явно се смути. Не беше свикнал да отпраща министри. „Икономът на баща ми щеше да го направи, без да му мигне окото“, помисли си Уолдън, но старият Томсън отдавна беше в пенсия и отглеждаше рози в градината на малката си къща в селото, а Причард така и не бе успял да придобие неговото достолепие.

Причард започна да завалва просташки думите, както винаги, когато беше напълно отпуснат или много притеснен:

– Господин Чърчил каза, че вий тъй ще кажете, сър, и вика да ви дам т’ва писмо. – Държеше поднос с някакъв плик.

Уолдън *не* обичаше да го притискат така, затова му се сопна:

– Върни му го... – Но спря и се загледа в надписа на плика. В едрия, четлив и силно наклонен почерк имаше нещо познато. – О, господи! – ахна той.

Взе плика, отвори го и извади лист плътна бяла хартия, сгънат на две. В горния му край с червено беше отпечатан кралският герб.

Бъкингамски дворец

1 май 1914 г.

*Скъпи ми Уолдън,
Ще се срещнеш с младия Чърчил.*

Джордж

– От краля е – съобщи Уолдън на Лидия.

Тя се изчерви от смущение. Беше проява на *прекалено* лош тон да въвличаш монарха в подобно нещо. Уолдън се почувства като ученик, на когото са казали да спре да се държи с другарчетата си. За миг се изкуши да пренебрегне и краля, но последствията... Лидия вече нямаше да бъде приемана от кралицата, хората нямаше да канят семейство Уолдън на приемите, на които присъства член на кралското семейство, и най-лошото – дъщеря му Шарлът нямаше да бъде представена в двореца като дебютантка. Социалният им живот щеше да претърпи катастрофа. Със същия успех можеха да се изселят в чужбина. Не, неподчинението на краля беше немислимо.

Уолдън въздъхна. Чърчил го беше победил. Това донякъде бе облекчение, защото вече имаше идеалното извинение и никой не би го обвинил. „Писмо от краля, старче – щеше да каже. – Нищо не можех да направя.“

– Покани господин Чърчил – рече той на Причард.

После подаде писмото на Лидия. Либералите наистина не разбираха как трябва да функционира една монархия.

– Кралят просто не е достатъчно твърд с тези хора – измърмори Уолдън.

– Това вече става ужасно отегчително – отвърна Лидия.

Уолдън обаче си помисли, че тя изобщо не е отегчена, всъщност дори го намира за вълнуващо, но го казва, защото така би трябвало да се изразява една английска графиня и тъй като не беше англичанка, а рускиня, обичаше да си служи с типично английски фрази, както човек, който говори френски, често повтаря *alors* и *hein*?

Уолдън отиде до прозореца. Колата на Чърчил още потракваше и вдигаше пара пред къщата. Шофьорът стоеше до нея с ръка на вратата, сякаш я удържаше като кон, за да не се запилее нанякъде. Няколко слуги го зяпаха от безопасно разстояние.

Причард пак влезе и оповести:

– Господин Уинстън Чърчил.

Чърчил беше на четирийсет, точно десет години по-млад от Уолдън. Той бе нисък, строен мъж, облечен, според Уолдън, твър-

де елегантно за истински джентълмен. Косата му бързо оредяваше и бе оставила един връх над челото и две къдри по слепоочищата, които заедно с късия нос и постоянната сардонична искра в очите му придаваха дяволит вид. Беше очевидно защо карикатуристите редовно го рисуваха като пакостливо херувимче.

Чърчил стисна ръката на графа и рече ведро:

– Добър ден, лорд Уолдън. – Поклони се на Лидия. – Лейди Уолдън, как сте?

„Какво в него ми лази така здраво по нервите?“, чудеше се Уолдън.

Лидия му предложи чай, а Уолдън го покани да седне. Графът не възнамеряваше да се впускат в любезен разговор: нямаше търпение да узнае за какво е цялата тази суматоха.

– Първо искам да поднеса извиненията си, както и тези на краля, че ви се натрапих така – започна Чърчил.

Уолдън кимна. Не смяташе да отговори, че всичко е наред.

– Ще добавя и че никога не бих постъпил по този начин, ако няхах крайно належащи причини – продължи Чърчил.

– Най-добре ми кажете какви са те.

– Знаете ли какво се случва на борсата?

– Да, лихвата се покачва.

– От едно и седемдесет и пет почти до три процента. Това е огромно повишение и се случи само за няколко седмици.

– Предполагам, вие знаете защо.

Чърчил кимна.

– Германски компании изкупуват на безценица чужди дългове в огромен мащаб, събират пари в брой и купуват злато. Още няколко седмици така и всички държави ще се окажат длъжници на Германия, нейните дългове към тях ще останат неуредени, а запасите ѝ от злато ще са по-големи от когато и да било.

– Тя се подготвя за война.

– По този и по други начини. Събрали са един милиард марки над обичайните данъци, за да укрепят армия, която и бездруго вече е най-силната в Европа. Сигурно помните, че през 1909 година, когато Лойд Джордж повиши британските данъци с петнайсет милиона лири стерлинги, се стигна почти до революция. Е, един

милион марки са равни на *петдесет* милиона лири. Това е най-голямото данъчно облагане в историята на Европа...

– Да, така е – прекъсна го Уолдън. Чърчил бе на път да изпадне в театралничене, а той нямаше намерение да слуша речи. – Ние, консерваторите, от доста време се тревожим заради германския милитаризъм. А сега, в последния момент, вие ми казвате, че сме били прави.

Чърчил остана невъзмутим.

– Германия ще нападне Франция. Почти сигурно е. Въпросът е дали ние ще помогнем на Франция.

– Не – отвърна Уолдън изненадан. – Министърът на външните работи ни увери, че не сме поемали ангажменти към Франция...

– Разбира се, сър Едуард е бил откровен... – каза Чърчил. – Но все пак греша. Нашите отношения с Франция са от такова естество, че няма как да стоим настрана и да гледаме как Германия я завладява.

Уолдън беше шокиран. Либералите убеждаваха всички, включително и него, че няма да въвлекат Англия във война, а сега един от техните водещи министри твърдеше точно обратното. Двучието в политиката беше вбесяващо, но Уолдън забрави за него, когато се замисли за последиците от една война. Мислеше за младите мъже, които познаваше и които щяха да идат на фронта: търпеливите градинари в парка му, дръзките момчета от прислугата, отпуснатите ленивци в клубовете по „Сейнт Джеймс“... после го споходи друга мисъл, много по-смразяваща, и той попита:

– Но можем ли да победим?

Чърчил доби печален вид.

– Не мисля.

Уолдън се втренчи в него.

– Господи, какво сте направили?

Чърчил веднага мина в защита:

– Целта ни беше да избягваме войната, а няма как да следваш тази политика и същевременно да се въоръжаваш до зъби.

– Явно все пак не сте успели да избегнете войната.

– Все още се опитваме.

– Но смятате, че ще се провалите.

Чърчил за миг се наежи, но после преглътна гордостта си:

– Да.

– Тогава какво ще стане?

– Ако Англия и Франция заедно не могат да победят Германия, тогава ще ни трябва друг съюзник, трета страна: Русия. Ако Германия е разделена и се бие на два фронта, ще можем да победим. Руската армия е некомпетентна и корумпирана, разбира се – както всичко в онази страна, – но това няма значение, стига да привлечат към себе си част от силите на Германия.

Чърчил добре знаеше, че Лидия е рускиня, обаче с типичната си нетактичност не се смути да говори така за страната ѝ в нейно присъствие, но Уолдън подмина това, защото беше силно заинтригуван от думите му.

– Русия вече има споразумение с Франция – каза той.

– То не е достатъчно – отвърна Чърчил. – Ако Франция стане жертва на агресия, Русия е длъжна да се бие, но сама трябва да реши дали в конкретния случай Франция е жертва на агресор. Когато войната започне, и двете държави ще твърдят, че са жертви. Затова споразумението в общи линии задължава Русия да воюва само ако тя реши така. На нас ни е нужно тя да заяви твърдо, че ще е на наша страна.

– Не си ви представям да си стискате ръцете с царя.

– Значи ни подценявате. За да спасим Англия, ще преговаряме и с дявола.

– Привържениците ви няма да одобряват подобно нещо.

– Те няма да разберат.

Уолдън виждаше накъде води всичко това и перспективата беше вълнуваща.

– Какво сте намислили? Тайно споразумение? Или неписано съглашение?

– И двете.

Уолдън го погледна с присвити очи. „Младият демагог може и да има нещо в главата – рече си – и то да не работи в мой интерес. Значи либералите искат тайно споразумение с царя въпреки

омразата на англичаните към бруталния режим в Русия – но защо ми го казва? Ясно е, че искат някак да ме въвлекат в това. Но с каква цел? За да хвърлят вината върху консерваторите, ако всичко се обърка? Ще им трябва доста по-умел конспиратор от този Чърчил, за да ми заложат подобен капан.“

– Продължавайте – рече Уолдън.

– Започнах флотски преговори с руснаците, успоредно с нашите военни преговори с Франция. Известно време нещата не вървяха добре, но вече стават по-сериозни. Един млад руски адмирал ще дойде в Лондон. Казва се княз Алексей Андреевич Орлов.

– Алекс! – възкликна Лидия.

Чърчил я погледна.

– Мисля, че е ваш роднина, лейди Уолдън.

– Да – каза тя и по неизвестна за Уолдън причина се смути. – Той е син на по-голямата ми сестра, което го прави мой... братовчед?

– Племенник – поправи я Уолдън.

– Не знаех, че е станал адмирал – добави Лидия. – Сигурно са го произвели наскоро. – Отново изглеждаше съвсем овладяна, както обикновено, и Уолдън реши, че си е въобразил моментното ѝ смущение. Беше доволен, че Алекс ще дойде в Лондон: много го харесваше. – Твърде млад е за такава голяма отговорност – рече тя.

– На трийсет е – изтъкна Чърчил и Уолдън си спомни, че и самият Чърчил, който бе на четирийсет, е доста млад, за да е начело на целия Кралски флот. Изражението му сякаш казваше: светът принадлежи на способните млади мъже като мен и Орлов.

„Но все пак съм ви нужен аз“, помисли си Уолдън.

– Между другото – продължи Чърчил, – Орлов е племенник на царя по линия на покойния си баща, княза, но по-важното е, че той е сред малцината, освен Распутин, на които царят се доверява. Ако някой от руския военноморски флот може да накара царя да застане на наша страна, това е Орлов.

Уолдън зададе въпроса, който живо занимаваше ума му:

– А каква е моята роля във всичко това?

– Искам да сте представителят на Англия в тези преговори – и да ми поднесете Русия на тепсия.

Този човек просто не можеше да устои на изкушението да изпадне в мелодраматизъм.

– Искате с Алекс да договорим военен съюз между Англия и Русия?

– Да.

Уолдън веднага осъзна колко голямо и трудно е това предизвикателство, но и колко добре щеше да му се отплати. Той скри вълнението си и устоя на изкушението да стане и да закричи из стаята.

– Вие познавате царя лично – продължаваше Чърчил. – Познавате Русия и говорите гладко руски. Освен това сте чичо на Орлов. Веднъж вече успяхте да убедите царя да застане на страната на Англия, а не на Германия – през 1906 година, когато вашата намеса предотврати ратификацията на Бьоркския договор*. – Той замълча. – Все пак вие не бяхте първият ни избор за британски представител на тези преговори. С оглед на ситуацията в Уестминстър...

– Да, да. – Уолдън не искаше да обсъждат *това*. – Ала нещо ви е накарало да размислите.

– Накратко, вие сте изборът на царя. Изглежда, сте единственият англичанин, на когото има доверие. Той изпрати телеграма на братовчед си, краля, в която настоява Орлов да работи с вас.

Уолдън си представи колко потресени са били радикалите, когато са научили, че ще трябва да включат стария реакционер от торите в тази тайна схема.

– Предполагам, че това ви е ужасило – рече той.

– Ни най малко. По отношение на външните работи политиката ни не се различава особено от вашата. И аз винаги съм смятал, че вътрешните политически несъгласия не бива да стават причина да се лишим от вашите способности в правителството на Негово Величество.

* Тайно военно споразумение между германския кайзер Вилхелм II и руския цар Николай II, подписано през 1905 г. във Финландия, но нератифицирано от правителството. – Бел. прев.